

19.02.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

Kirkkohallituksen virastokollegio / Kyrkostyrelsens ämbetskollegium

Kokousaika/Tid	19.02.2026 09:00 -	
Kokouspaikka/Plats	Kirkon talo, neuvotteluhuone Jerusalem	
Jäsenet/Medlemmar	Niilo Pesonen (puh.joht./ordf.)	
	Pirjo Pihlaja	
	Kimmo Kääriäinen	poissa/frånvarande
	Anna Kaarina Piepponen	
	Petri Määttä	
	Juha Tuohimäki	
Läsnä/Närvarande	Eeva-Kaisa Heikura	
	Asta Virtaniemi (siht./sekr.)	poissa/frånvarande
	Lola Talvitie (siht./sekr.)	
	Kalle Kuusimäki	214 §
	Ulla Siirto	214 §
	Ilkka Sipiläinen	215–222 §
	Edla Mäkelä	223–225 §
Pöytäkirjan vakuudeksi/In fidem	Tarkastanut/Justerat	
Lola Talvitie	Niilo Pesonen	

19.02.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

§ 225 Lupahakemus; Pyhän Ristin kirkon korjaussuunnitelmat

Diaarinumero DKIR/869/03.03.00/2025

Esittelijä yliarkkitehti Edla Mäkelä

Perustelut **Kirkollisen rakennuksen lupa**

Ylä-Savon seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto on 09.12.2025 § 43 päättänyt hyväksyä lisälmen Pyhän Ristin kirkon peruskorjauksen suunnitelmat. Kirkkohallitukselta on haettu kirkkolain mukaista lupaa suojellun kirkollisen rakennuksen olennaiseen muuttamiseen (liite 225 §).

Muutoksen kohteena oleva kirkollinen rakennus

Pyhän Ristin kirkon on suunnitellut arkkitehti Eino Pitkänen. Kirkko on valmistunut 30.11.1933 ja vihitty käyttöön vuotta myöhemmin. Kirkko on tiili- ja betonirakenteinen päätytornillinen basilika. Kuori erottuu runko-osaa kapeampana ja matalampana. Sisäänkäyntipäädyn korkea kellotorni on tasapäätteinen ja julkisivuiltaan pystyuritettu. Julkisivut ovat vaaleaksi rapatut. Jyrkkä vesikatto on punaista tiiltä ja räystäät niukat.

Vaaleasävyistä kirkkosalia kattaa paraabelin muotoon venytetty betoniholvi, jota kannattavat holviksi kaartuvat pilasterit. Alttarialue on sijoitettu syvennykseen, jota erottaa kirkkosalista voimakkaasti profiloitu kehysaihe. Voimakas teema on myös kirkkosalin pitkällä sivuilla, kaarevan kattopinnan alareunassa oleva valoramppi, joka on alun perin vaneri- ja nykyisin maalatuin teräslevyin jaettu osiin. Lattiat ovat osin mosaiikkibetonia, käytävien kohdalla punakirjavaksi poltettua klinkkerilaattaa. Alttarikaide, saarnatuoli ja penkit on petsattu ruskeiksi, ja kiinteä sisustus on säilynyt alkuperäisenä. Kirkossa on 750 paikkaa. Kirkkoaukio on toteutettu 1952 arkkitehti Elsi Borgin suunnitelmien mukaisesti.

Kirkkoa on kunnostettu pienin muutoksin useaan otteeseen, pääosin rappauskorjauksiin, kalkkimaalaukseen, vesikaton kunnostukseen tai ikkunoiden uusimiseen liittyen. Tilamuutoksia on tehty kellariin. Viimeisin mittava peruskorjaus on toteutettu 1992–93 arkkitehti Hannu Puurusen johdolla.

19.02.2026

Pyhän Ristin kirkko on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristökohdetta (RKY 2009) lisalmen kirkkoaukio ja puistoakselit. Pyhän Ristin kirkko on suojeltu Museoviraston esityksestä kirkkohallituksen päätöksellä 25.2.2003. Suojelu käsittää myös kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset, kellotornin sekä kirkkopihan. Kirkko on suojeltu myös asemakaavassa (2001).

Kirkkosalin etuosasta poistetaan kaksi penkkiriviä keskikäytävän molemmin puolin ja etukaiteet siirretään jäljelle jäävien ensimmäisten penkkirivien eteen. Vapautuva tila on suunniteltu käytettäväksi liikuntarajoitteisille. Kirkkosalin takaosasta poistetaan kaksi penkkiriviä keskikäytävän molemmin puolin ja vapautuneeseen tilaan sijoitetaan symmetrisesti kahvittelutila sekä lasten tila. Takimmaisen penkin taakse rakennetaan säilytyskaapit. Kirkkosalin akustiikkaa parannetaan käsittelemällä seinäpintoja akustoivalla pinnoitteella ja lisäämällä penkkeihin irrotettavat pehmusteet. Nykyiset kirkkosalin perällä olevat yleisö-wc-tilat muokataan esteettömiksi ja niiden yhteyteen lisätään keittiönurkkaukset. Penkkikortteleiden lattiamateriaali uusitaan. Poistettavien penkkien sekä poistettavien 1990-luvulla asennettujen laattojen tilalle asennetaan uusi laattalattia. Aiemmin rakennetun sisääntuloluiskan ulko-oven päälle rakennetaan uusi katos. Kellarin wc-tilaan sekä vesikattoon ja sadeveden poistojärjestelmään tehdään korjauksia.

lisalmen seurakunnan lausunto

lisalmen seurakunnan seurakuntaneuvosto toteaa 30.09.2025 § 36 antamassa lausunnossa, että lisalmen seurakunnan pääkirkkona toimivan Pyhän Ristin kirkon muutostyöt ovat tarpeellisia ja ne palvelevat hyvin keskeisellä paikalla lisalmen kaupunkia sijaitsevan Pyhän Ristin kirkon kävijöitä ja yhteistyötahoja. Liitteenä on lapsivaikutusten arviointi. Lapsivaikutusten arvioinnissa tulokset vastaavat hyvin muutostyösuunnitelmaa. Näiden tulosten perusteella toteamme, että Pyhän Ristin kirkko on saavutettavalla paikalla. Kirkko koetaan nykyisellään jokseenkin toimivaksi. Lasten ja nuorten näkökulmasta toivottiin parannuksia mm. lasten leikkitilaan, korokkeita penkeille parantamaan lapsen näkemistä alttarille ja muuhun kirkkotilaan. Nuorten vastauksissa nousi esille kirkon akustiikka/kuuluvuus. Tähän ehdotettiin parannukseksi esim. pehmusteita

19.02.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

penkkeihin. Kyselystä huomioitiin toiveita, että kirkkotila toimisi monipuolisesti kokoontumistilana lasten- ja nuorten tapahtumissa. Tärkeänä koetaan, että tieto tapahtumista kulkee kaikille seurakuntalaisille.

Museoviraston lausunto

Museovirasto on antanut 03.06.2025 asiasta lausunnon, joka perustuu Arkkitehtitoimisto Arto Mattila Oy:n laatimiin L2-vaiheen arkkitehtisuunnitelmiin: asema-, pohja-, leikkaus-, julkisivu-, vesikattopiirustukset (16.5.2025), yksityiskohtaisemmat piirustukset ulkoluiskasta (14.2.2025), yleisö-wc-tilasta ja kirkkokahvikeittiöstä (16.5.2025) ja rakennusselostus (19.5.2025) sekä tarveselvitys (19.9.2024) ja rakennushistoriaselvitys (20.5.2025).

Museoviraston lausunnon mukaan korjaushanketta on edistetty käyttäjiä kuunnellen ja rakennussuojelutarpeet huomioiden. Kirkon korjaaminen on perusteltua, ja luonnossuunnitelmat ovat maltilliset. Korjaus säilyttää alkuperäisen arkkitehtuurin. Välttämättömät muutokset on sijoitettu olemassa oleviin sekundääritiloihin toimintoja korostamatta. Materiaalivalikoima säilyy ennallaan. Esteettömyys on ratkaistu hyvin.

Kirkkosalin reunoilla pitkien julkisivujen suuntaisesti sijaitsevien valoramppien nykyisten teräksisten välilevyjen palauttamista vanerilevyiksi tulee harkita. Akustisista pinnoitteista ja korjattavien rappaus- ja maalipintojen käsittelyistä on jatkosuunnittelussa esitettävä tarkempi selostus. Toteutusvaiheessa on rappauspinnosta, värisävyistä ja maalausmenetelmistä tehtävä mallityöt, joita tarkastellaan katselmuksissa. Mikäli rakennuslupa- ja toteutussuunnitelmavaiheiden aikana suunnitelmiin tulee olennaisia muutoksia tai lisäyksiä, tulee myös näistä neuvotella Museoviraston kanssa ja lähettää nämä kommentoitavaksi tai vaihtoehtoisesti tarkemmat suunnitelmat lausuttavaksi.

Museovirasto puoltaa kirkon muutostöitä suunnitelman mukaisesti lausunnossa mainitut asiat huomioiden. Museovirastolle tulee antaa mahdollisuus seurata ja kommentoida hanketta.

Tuomiokapitulin lausunto

19.02.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli on 15.01.2026 § 23 antanut asiasta lausunnon, jonka mukaan lisalmen seurakuntaneuvosto, Ylä-Savon seurakuntayhtymän yhteinen kirkkoneuvosto ja yhteinen kirkkovaltuusto sekä Museovirasto puoltavat yksimielisesti hanketta. Hankkeen toteutuksessa tulee huomioida Museoviraston ohjeet. Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli voi puoltaa lisalmen Pyhän Ristin kirkon korjaussuunnitelmia suunnitelman mukaisesti.

Lupaviranomaisen harkinta asiassa

lisalmen Pyhän Ristin kirkon korjaus- ja muutossuunnitelmissa on otettu huomioon seurakunnan toiminta ja esteettömyys sekä pyrkimykset parantaa kirkkosalin akustiikkaa. Lisäksi suunnitelmat sisältävät kirkkorakennuksen säilymisen kannalta välttämättömiä kunnostustoimenpiteitä. Museoviraston lausunnon jälkeen luonnossuunnitelmat on päivitetty pääpiirustuksiksi. Kirkkoa käyttävä seurakunta on antanut oman lausuntonsa. Päätöksen valmistelussa on tehty kirkkojärjestyksen mukainen lapsivaikutusten arviointi. Museoviraston ja tuomiokapitulin lausunnot puoltavat suunnitelmaa. Korjaus- ja muutostyöt voivat edellyttää myös rakentamislain mukaista lupaa, joka seurakunnan tulee hakea rakennuslupaviranomaiselta.

Lupaviranomaisen päätösvalta

Ylä-Savon seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston päätös on syntynyt lain mukaisessa järjestyksessä ja lain edellyttämällä määräenemmistöllä. Suunniteltu muutos edistää kirkollisen rakennuksen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Suunnitelmassa on huomioitu rakennuksen ominaisluonne ja erityispiirteet, joten lupa on myönnettävissä.

Sovelletut lainkohdat: Kirkkolaki luku 3 § 9, 21, 22 ja 23 sekä luku 10 § 15 ja 23. Kirkkojärjestys luku 3 § 29 ja 50 sekä luku 10 § 4.

Lisätiedot

yliarkkitehti Edla Mäkelä, edla.e.makela@evl.fi

Päätösehdotus

Kirkkohallitus myöntää Ylä-Savon seurakuntayhtymälle kirkkolain mukaisen luvan lisalmen Pyhän Ristin kirkon muutoksille Arkkitehtitoimisto Arto Mattila Oy:n laatimien 24.07.2025 päivättyjen pääpiirustusten asemapiirustus 1:200, pohjapiirustukset 1.krs, 2.krs ja kellari 1:100, julkisivupiirustukset 1:100, leikkauspiirustukset A-A ja B-B 1:100 ja vesikatto 1:100 mukaisesti.

19.02.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

Museoviraston lausunnossa esitettyjä ohjeita tulee noudattaa. Tämä päätös on pidettävä seurakunnassa yleisesti nähtävänä kirkkolain 10 luvun 23 §:n mukaisesti.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet

Ote Ylä-Savon seurakuntayhtymä ja Museovirasto, tiedoksi Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli.

19.02.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä siitä kirjallisen oikaisuvaatimuksen kirkkohallituksen täysistunnolle.

Oikaisuvaatimuksen voi tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimusaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti ja siitä on käytävä ilmi:

- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi
- päätös, johon oikaisua vaaditaan
- millaista oikaisua päätökseen vaaditaan
- millä perusteilla oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusajan kuluessa kirkkohallitukselle osoitettuna osoitteeseen:

Postiosoite: PL 210, 00131 Helsinki

Käyntiosoite: Eteläranta 8, Helsinki

Sähköposti: kirkkohallitus@evl.fi

19.02.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

Kirkkohallituksen viraston aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 8.30–16.15.

Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä kirkkohallituksessa oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuksen voi tuoda virastoon, lähettää postitse tai sähköisesti.

Sähköisen viestin katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan omalla vastuulla.